

Sygn. akt VU 364/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Romuald Kompanowski

Protokolant Justyna Kucherska

po rozpoznaniu w dniu 09 czerwca 2017 r. w Kaliszu

odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 14 grudnia 2016 r. Nr (...)

w sprawie Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o rekompensatę

Oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2016 r. Znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., odmówił Z. K.prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż prawo do rekompensaty mają osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., które wykonywały co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia 2008 r. Organ rentowy nie uznał za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresu od 2 stycznia 1981 r. do 6 maja 1996 r. z tytułu zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) w S. – z uwagi na to, że pracodawca nie określił stanowiska pracy ściśle według wykazu, działu, pozycji i punktu zgodnie z przepisem, na który powołał się w świadectwach pracy.

Od powyższej decyzji Z. K. wniósł odwołanie z dnia 11 stycznia 2017 r., w którym wywodził, iż spełnia warunki niezbędne do uzyskania prawa do rekompensaty z uwagi na posiadany przez niego okres pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszący co najmniej 15 lat.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, podnosząc iż wnioskodawca nabył prawo do emerytury od 25 listopada 2015 r. czyli od osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego – na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie legitymuje się co najmniej 15-sto letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołujący Z. K. urodzony dnia (...) w okresie od 2 stycznia 1981 r. do 6 maja 1996 r. był pracownikiem Gminnej Spółdzielni (...) w S. zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierownik młyna.

dowód: świadectwo pracy.

W powyższym okresie odwołujący pracę na wskazanym wyżej stanowisku wykonywał codziennie i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio. Zadania związane z kierowaniem młynem odwołujący wykonywał w miejscu gdzie wykonywali pracę inni pracownicy, gdyż dla kierownika w młynie nie było poza małym kantorkiem oddzielnego pokoju, w którym wykonywałyby swe czynności. Biuro zakładu znajdowało się w odległości 1 km od młyna, miejscem pracy odwołującego był młyn. Poza tym prace kierownicze pochłaniały odwołującemu tylko niewielką część dniówki roboczej, gdyż po wystawieniu odpowiednich dokumentów czyli po wykonaniu zadań związanych z kierowaniem młynem, odwołujący przystępował do pracy przy produkcji mąki, przy jej workowaniu, obsłudze odpowiednich maszyn, przy śrutowaniu zboża. Tak więc razem z innymi pracownikami wykonywał pracę pracownika fizycznego w młynie. Czynności kierownicze sprowadzały się do sprawdzenia maszyn, i urządzeń, uruchomienia młyna a także podzielenia pracy między pracowników. Następnie odwołujący wykonywał taką samą pracę jak pracownicy fizyczni czyli obsługiwał maszyny, workował mąkę, robił załadunki, sprzątał śrutował zboże na śrutowniku, workował i przygotowywał mąkę na następny dzień. Odwołujący zajmował się także remontem maszyn. Miejsce pracy odwołującego było miejscem zapyłonym, o dużym natężeniu hałasu. Powyższą pracę odwołujący wykonywał co najmniej 8 godzin dziennie.

dowód: zeznania świadków: K. K., L. Ś., M. J., zeznania odwołującego.

Odwołujący na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w rozmiarze 29 lat 10 miesięcy i 9 dni. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(bezsporne)

Sąd dał wiarę przedłożonym w ZUS-ie świadectwu pracy, świadectwu pracy w warunkach szczególnych oraz zeznaniom słuchanym w sprawie świadków oraz zeznaniom odwołującego.

W dniu 27 października 2015 r. Z. K. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 09 lutego 2016 r. na podstawie art. 24 i art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2016, poz. 887 t. j. ze zm.) ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 25 listopada 2015 roku.

dowód: wniosek o emeryturę.

Nadmienić należy, że w dniu 20 listopada 2012 r. odwołujący złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach, który to wniosek został rozpatrzony przez organ rentowy odmownie z uwagi na nieudowodnienie co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, z uwagi na niedookreślenie przez pracodawcę w świadectwie pracy stanowiska pracy ściśle według wykazu, działu, pozycji i punktu. Powyższa decyzja nie została zaskarżona przez odwołującego do sądu.

dowód: decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddz. W O.Z dnia 4 lutego 2013 r. znak: (...)

Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy oraz przesłuchanych świadków. Świadców są osobami obcymi dla wnioskodawcy i nie mają żadnego powodu, by relacjonować zdarzenia niezgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem. Treść zeznań świadków przekonuje, iż mieli możliwość spostrzeżenia faktów, o których zeznali w czasie bezpośredniej styczności z wnioskodawcą, współpracując z nim każdego dnia. Świadców z racji swoich obowiązków pracowniczych znali specyfikę czynności i sposób pracy wnioskodawcy. Stałość i powtarzalność wykonywanych przez wnioskodawcę

w obecności świadków prac oraz bezpośredni z nimi kontakt przekonują, iż świadkowie mieli obiektywną możliwość dokonania spostrzeżeń w zakresie zeznawanych okoliczności. Zeznania świadków są spójne i nie zawierają sprzeczności. W pełni przekonuje także relacja odwołującego, iż w czasie pracy w młynie nie wykonywał innych czynności poza dozorem młyna i pracowników, jak również obsługiwaniem maszyn, workowaniem mąki, sprząaniem, śrutowaniem zboża na śrutowniku, workowaniem i przygotowywaniem mąki na następny dzień. Z uwagi na powyższe, istota i charakter wykonywanych prac nie pozwalały na opuszczenie miejsca pracy celem wykonania czynności biurowych.

dowód: zeznania świadków: K. K., L. Ś., M. J., zeznania odwołującego.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z definicją ustawową z art. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2017 poz. 664 t. j. ze zm.) rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

Przesłanki przedmiotowego świadczenia są sprecyzowane w art. 21, art. 22 i art. 23 ust. 2 ustawy pomostowej. Zgodnie z powołanymi przepisami rekompensata przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. (tylko dla tych ubezpieczonych ustala się kapitał początkowy), który ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat do dnia 31 grudnia 2008 r. Jednocześnie ust. 2 art. 21 precyzuje przesłankę negatywną, stanowiąc, iż rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Powyższe oznacza, iż dla ustalenia prawa do rekompensaty konieczne jest wykazanie określonego charakteru pracy ubezpieczonego pracownika w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w wymiarze co najmniej 15 lat do dnia 31 grudnia 2008 r., przy jednoczesnym braku możliwości uzyskania prawa do emerytury pomostowej lub prawa emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na skutek zmiany stanu prawnego wprowadzonego ustawą o emeryturach pomostowych. Podnieść należy, iż dla właściwej interpretacji przesłanki negatywnej z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych istotne znaczenie ma treść art. 2 pkt. 5 powołanej ustawy.

Opierając się na brzmieniu literalnym art. 21 ust. 2 ustawy należałoby uznać, iż każdej osobie, która uzyskała prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie przysługuje rekompensata. Natomiast celem wprowadzonej rekompensaty jest zgodnie z art. 2 pkt. 5 ustawy o emeryturach pomostowych zapewnienie pracownikom uzyskania odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, którzy nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Ratio legis ustanowienia przez ustawodawcę instytucji rekompensaty było zatem dążenie do wyrównania szkody, spowodowanej wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych, poniesionej przez osoby legitymujące się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a nie spełniające innych warunków do ustalenia im wcześniejszej emerytury do dnia 1 stycznia 2009 r. i jednocześnie nie spełniające warunków do ustalenia im emerytury pomostowej po tej dacie. Dla powstania prawa do rekompensaty koniecznym więc jest, by ubezpieczony poniósł szkodę, poprzez utratę możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z FUS, wskutek odebrania mu tego przywileju przez ustawodawcę.

W realiach niniejszej sprawy stan taki nie wystąpił. Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnił ustawowe przesłanki prawa do świadczenia emerytalnego w odniesieniu do ogólnego stażu pracy i stażu pracy w warunkach szczególnych ale zgodnie z własnym wyborem nie wyczerpał trybu prowadzącego do uzyskania świadczenia. Wprawdzie w dniu 20 listopada 2012 r. odwołujący złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach, który to jednak wniosek został rozpatrzony przez organ rentowy odmownie z uwagi na nieudowodnienie co najmniej 15-sto letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym

charakterze, z uwagi na niedookreślenie przez pracodawcę w świadectwie pracy stanowiska pracy ściśle według wykazu, działu, pozycji i punktu. Jednakże powyższa decyzja nie została zaskarżona przez odwołującego do sądu.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał staż ubezpieczeniowy ogólny 29 lat 10 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz to, iż nie jest członkiem OFE.

Prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytalnej oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983, Nr 8, poz. 43, ze zm.). Prawo do emerytury nabywają ubezpieczeni po osiągnięciu wieku przewidzianego m. in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) spełnili enumeratywnie określone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn,

- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn.

Natomiast, w myśl art. 184 ust. 2 emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Powołane normy pozwalają na uzyskanie prawa do emerytury ubezpieczonym, którzy spełnią przesłanki stażu ogólnego (25 lat) i stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do dnia 1 stycznia 1999 r., zaś pozostałe warunki, w tym osiągnięcie obniżonego wieku emerytalnego następuje oczywiście po dacie 1 stycznia 1999 r. (wyrok SA w Lublinie z dnia 12 sierpnia 2015 r. III AUa 417/15 LEX nr1771489).

Wykaz A prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, stanowiący załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dział X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” poz. 10 w/w wykazu A wymienia „Prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty”. Prace te są również wymienione w przepisach resortowych – w wykazie A, stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdzie w Dziale XIV, poz. 10 wskazano „Prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty”.

Zgromadzony w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy uzasadnia uznanie, iż wnioskodawca w okresie od 2 stycznia 1981 r. do 6 maja 1996 r. pracował w szczególnych warunkach jako pracownik młyna wykonujący pracę przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty.

Z. K. zatem spełnił przesłanki z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i gdyby występując po ukończeniu 60 lat o świadczenie emerytalne i po wydaniu decyzji odmownej przez ZUS Oddz. w O. odmawiającej przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, zaskarżyłby ją do sądu, uzyskałby prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Nie można zatem uznać, iż na skutek wprowadzenia ustawy o emeryturach pomostowych oraz na skutek przepisów art. 46 i art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS bezpowrotnie utracił prawo do emerytury za pracę w warunkach szczególnych i jednocześnie nie uzyskał prawa do emerytury pomostowej.

W dniu 27 października 2015 r. Z. K. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddz. w O. decyzją z dnia 09 lutego 2016 r. na podstawie art. 24 i art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2016, poz. 887 t. j. ze zm.) ustalił wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 25 listopada 2015 r. Z akt sprawy wynika, że wniosek o rekompensatę został złożony przez odwołującego w dniu 25 października 2016 r., a więc po nabyciu prawa do emerytury na zasadach ogólnych.

Opierając się na brzmieniu literalnym art. 21 ust. 2 ustawy należałoby uznać, iż każdej osobie, która uzyskała prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS nie przysługuje rekompensata. Natomiast celem wprowadzonej rekompensaty jest zgodnie z art. 2 pkt. 5 ustawy o emeryturach pomostowych zapewnienie pracownikom uzyskania odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, którzy nie nabędą prawa do emerytury pomostowej (Wyrok TK z dnia 25 listopada 2010r. K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109). Dla powstania prawa do rekompensaty istotnym więc jest, by ubezpieczony poniósł szkodę, poprzez utratę możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskutek odebrania mu tego przywileju przez ustawodawcę. W ocenie sądu stan taki w realiach niniejszej sprawy nie wystąpił.

Sąd Okręgowy, kierując się powyższymi względami i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne.

SSO Romuald Kompanowski